

Представяне на книгата „На бял свят” на Мариан Желев

Кой е Мариан Желев? Дали таксиметров шофьор с нежна душевност, сновящ из улиците на Варна, пренаситен от човешки истории? Или писател в пълноправния смисъл на думата (с бохемско излъчване и физически беден живот, отдаден на духовното)?

Първата ми среща с него беше „виртуална” в качеството ми на човек, поддържащ фейсбук страницата на хижа Козя стена. Някъде през март той ми беше писал, че много се извинява, че закъснява по кампанията ни за набиране на книги и че най-вероятно в началото на май ще ни донесе такива от български и в частност варненски автори. Беше писал още, че е член на някакво литературно дружество и Радо да пазел находището на смръчкули в близост до хижата. Истината е, че през март кръстосвах България на дълж и шир в представяне на нашата фотоизложба „Балканът и хората” и в уреждане на новия ми живот, което пропи думите му измежду километрите с влак и на стоп, куриерските пратки и публичните изяви. Споделих с момчетата от хижата каквото беше останало в главата ми от съобщението му и тогава Ванката възкликна набързо: „Сещам се кой е тоя. Един бакшиш от Варна.” „-Сигурен ли си? Човекът пише, че е от някакво литературно дружество!” „Да бе, ама явно е някаква скрита лимонка с нежна душа.” Така моето информационно обезпечаване около очертаващия се като колоритен образ на Мариан Желев приключи и аз не подложих на съмнение слонската памет на хижарите.

Пролетните месеци в планината се търкалят с главоломна скорост под формата на снежинки, едри капки дъжд и градушка с изненадващи размери, та аз не усетих кога април отмина и дойде началото на май. Имахме резервация на името на Мариан Желев от Варна за 1 май и аз знаех, че очаквам най-вероятно едър на вид чичак, може би с очила от четенето в незаетите му часове на таксиметров шофьор. За моя изненада на хижата се появи млад човек с брада и по-скоро планинско излъчване с готически елементи във визията, който сериозно обогати нашата библиотека с ценни български издания и... няколко свои книги!

„Ама ти си бил и писател освен таксиметров шофьор!” – беше моята непринудена реакция. При което той се опули насреща ми: „Таксиметров шофьор? Е, някой ден може и да стана...” Тогава осъзнах, че прекалено бързо съм дискредитирала съмнението, което се прокрадна в мен през март, но вече беше късно. Извиках Ванката, нахоках го пред всички, а той се извини, че понякога паметта му правела номера и смесвал хора и образи.

Така се зароди една шега, повод за много последващ смях, в основата на този очерк и като вдъхновение за едно събитие, от което душата ми все още трепти развълнувана от невероятната положителна енергия, с която то я зареди...

Скоро след посещението си на хижата Мариан се обади и попита как ни се струва да направим представяне на новата му книга на хижата. Как ли ми се струва? Повече от страхотна идея, за която няхмахме колебание, само оставаше да уточним датата. Щеше да се случи на 20 юни и толкова. Оттук насетне предстоеше само да уточним детайлите и да поканим хората да дойдат...

Но защо Мариан Желев пожела да представи книгата си на хижа? Този въпрос не ми даваше мира, а и като добра домакинка с филологическо образование, аз чувствах дълг да се запозная в дълбочина с творчеството на този човек, преди официално да ми се

наложи да го представя. Така зачетох най-напред „Жив“ – един невероятен човешки поглед навътре към себе си, към лутането между прагматичността и духовността; едно човешко прераждане след изпадане в кома, което няма как да не те настрои на философска вълна. В романа ме грабваше перманентното присъствие на хижата, като олицетворение на едно пространство, в което лирическият герой намира себе си на сред планинското спокойствие. Хижата – мечтана, представяна, толкова трудна за постигане, но с непрекъсворна вяра, че тя съществува...

Продължих четенето със „Сбогом, България!“ – книга, която ме плашеше с корицата си: карта на Европа, в която нашата родина отсъства, размита в границите на Черно море... Там емигрантските истории ме потришаха със своята обреченост, която често лишаваше персонажите от житейска перспектива първо в България, а по-късно и в чужбина. Завърналият се в границите на родината главен герой бленуваше за едно пространство, където всички тези погубени измежду европейските граници съдби да намерят своя покой в един утопичен строй, където всеки помага на всеки и обществото е задружно в своята обща мечта: да живее добре там, където сърцето му принадлежи. Началото на този проект беше насрочен за дата 17 февруари, а срещата щеше да се състои на някоя хижа!

В романа „Катастрофа“, който приключих ден и половина преди представянето на „На бял свят“, се разкриваше една ужасна трагедия, в която 4 живота биваха отнети. Дълбочината на образите, през чиито очи аз узнавах детайлите, беше забележителна. Всеки от поне десетте персонажа беше разкрит от автора с неговите стракове, мечти и тайни по начин, който ме караше да не оставям книгата, докато не свърши. Действието се развиваше във Варна, затова очистващият образ на хижата сякаш беше заменен от този на морето, за което няма как да се сърдя на автора, прекарал голяма част от живота си в морската столица.

Но защо Мариан Желев пожела да представи книгата си точно на хижа Козя стена? Тук отговорът май се таи в нашата новородена „Къщичка за книги“. Когато за първи път прекарах повече време в столовата на хижата, не можеше бързо да не забележа наличието на бяла маса, отрупана с книги. Подредбата им (на купчинки, със заглавията обвърнати към стената) говореше за отсъствие на особено отношение към тях, но това не ме спря да ги доближа и с трепет да започна да разглеждам заглавията им. Разочарованието ми не закъсна: повечето бяха на комунистически романи, в които бяха описани приключенията на пионерчета и чавдарчета във висок пропаганден стил. Най-стойностното може би беше самата теория на Маркс и Енгелс, но някак не желяех да чета научна литература в краткия си престой на хижата.

Когато животът ми се преобърна така, че един ден и аз станах член на екипа на Козя стена, дойде ред и на библиотеката. На това място му трябваше нов облик, с нова литература, отговарящ на съвременните търсения на четящия човек. Така, с помощта на насоките на Мария от reika.bg се роди идеята за „Къщичка за книги“ – един духовен кът в публичното пространство, в който всеки, който желяе, може да остави книга, а заглавията остават там, за да достигнат до повече хора и да докоснат всеки, който желяе да се потопи в света на литературата. Стартирахме идеята през ноември 2014 и ето че към юни 2015 вече имахме над 400 заглавия, без да броя периодичните. Двете издателства, които ни подкрепиха в самото начало с по 20-тина книги – „Изток-Запад“ и „Вакон“, дадоха

невероятен първоначален тласък на една идея, която в началото не бях сигурна, че ще бъде успешна, защото в житейския си път бях изгубила на някоя пресечка вярата си във всеобщия интерес към четенето. Но, о, колко съм се заблуждавала и колко щастлива съм днес, че хората не са скъсали връзката си с книгата и я търсят навсякъде, където биха могли да я открият!...

Тази „Къщичка за книги“ стана повод Мариан да се появи на хижата, а може би и в последствие да реши да представи книгата си тук. И както обичам да се изумявам редовно: в света няма нищо случайно. Казвам го, защото когато разлиствах „Жив“ още на втората страница попаднах на една благодарност на Мариан, отправена към Владимир Гергов, предоставил снимката на корицата. Това име отекваше в съзнанието ми като близко и познато. Нашата фотоизложба вече беше прекратила своето пътуване из България и от няколко дни красеше стените на хижата, затова аз се втурнах в лутане между етажите, което не трая дълго. Още на втория срещу мен стоеше приказната снимка на местността „Рай“ в Централен Балкан, заснета от същия фотограф. Колко малък е светът и как добрината между хората не стои затлачена като в гниещ канал, а напротив – тече, прелива се от една личност в друга и достига неподозирани измерения!... Няма нищо случайно.

И ето че денят на представянето на „На бял свят“ настъпи. Хижата гъмжи от деца, пръснали се по съседните баири в търсене на извънземни, които да изгонят с кривия си прът; местещи дървени магарета към високи ръбове, играещи на криеница (ох колко невероятно място за криене е хижата Козя стена със своята 4-етажна необятност!), но все пак послушни и населили пространството с един любопитен заряд, който гърми из въздуха между етажите. 18:30 е, а ние пренасяме маси и столове към третия етаж на хижата, където ще се състои представянето. Подготвили сме се с вафли „Чайка“, ако случайно Кучето от втория разказ в книгата се появи – да го умилостивим и да се надяваме, че ще се сети и нас да почерпи с последната. На масите вече лежи подредено руско мезе, вдъхновено от двадесетия разказ в книгата „В Русия съм“, по рецепта от леля Таня, която за жалост не е сред нас този ден, за да ни научи как да прием водка. За да се подсладим, сме спретнали и едни домашни скалички – нали сме на планина, разядките трябва да са тематични!, а аз дочувам към края на коктейла как едно дете съобщава на майка си, че е изяло една „планинка“ и ми става някак прекрасно отвътре, напират сълзи на умиление и поклон пред детската изобретателност и чистота... Вече знаем, че шофьорското не е чак толкова далечно на Мариан, защото сме чели разказа му „1000 лева подкуп“ и Иван отново се съмнява, че Мариан все пак може и да е бил бакшиш някога в живота си.

Но едно е абсолютно сигурно: хижата днес е по-материална от всякога, защото повече от 60 човека търсят своето място по мокета на третия етаж, за да слушат за пътешественическите откровения на един автор, който аз опознавах все повече, черпейки информация за неговия вътрешен и външен свят от литературните му откровения.

Кой е Мариан Желев? Мариан е рядко усмихнат човек, който не се срамува да разкрие най-съкровените си спомени чрез своето творчество, разпръсквайки надалеч блестящата си аура. Днес, отговорът на въпроса „Кой е той?“ пред нас е само един – истински приятел, носещ подарената му от нас тениска „Професия ХИЖАР“. В

спонтанността на събитието той отвърща на жеста и ни дарява с разказа **„Чубрица“** от който мирише на намазана по детски филия, на хижарска леща и много скрита магия. Етажът вибрира от смях, сълзи и споделена емоция, приемаща лика на всяко усмихнато лице, дошло да послуша литература от първа ръка. Ток и осветление няма, но това не пречи на Мариан да раздава послания и автографи по джапанки, ухилен до уши. Всички са изненадани от стечението на събитието – никой, дори и организаторите, не го бяхме очаквали толкова красиво, нежно, откровено и непринудено. И с толкова нови приятели за награда.

И така първата официална среща на литературата с планината излезе „На бял свят“.

Таня Даскалова

Разказът „Чубрица“ можете да прочетете в раздела Новини/Събития/Представяне на книгата „На бял свят: ба Мариан Желев, 20 юни 2015г.